

RENÉ OCH EBBA MALAISES STIFTELSE, Simpnäs, Björkö-Arholma **Vision angående naturens utveckling och förslag till skötselplan**

Bakgrund

Fastigheten Bofjärdsängen Norra 1¹ i Simpnäs överläts som gåva i december 1974 av makarna René och Ebba Malaise till René och Ebba Malaises stiftelse till stödjande av undervisnings-, forsknings- och insamlingsverksamheten vid Naturhistoriska riksmuseet. Stiftelsens styrelse är i stort sett identisk med styrelsen för Riksmusei Vänner.

Vision

Visionen är att naturen på stiftelsens mark utvecklas så att den så långt som möjligt kommer att efterlikna en för aktuell skärgårdsmiljö naturlig flora och fauna, innebärande att området inom sina gränser ska rymma en stor del av för den aktuella roslagsmiljön representativ fauna och flora, d v s att representativ mångfald eftersträvas. Forskning för att följa, dokumentera och utveckla området i detta syfte främjas. Områdets historik och kultur beaktas i den framtida utvecklingen.

Visionen ses som en förutsättning för att stiftelsens syfte ska uppnås. För att detta ska bli hållbar och trovärdigt på hundratals års sikt förutsätts att befintliga byggnader med tillhörande vägar även framöver utformas och sköts i samklang med och som en naturlig del av visionen för området.

En annan förutsättning är att stiftelsen är långsiktigt ekonomiskt självbärande och förutom grundsyftet bidrar till positiv image för Naturhistoriska riksmuseet och dess stödförening Riksmusei vänner. Viss ekonomisk avkastning som användes till stiftelsens syfte bör eftersträvas – dock ej på bekostnad av områdets natur och byggnader.

Undervisnings-, forsknings- och insamlingsverksamheten prioriteras och kompletteras med begränsad uthyrningsverksamhet till medlemmar i Riksmusei vänner och anställda vid riksmuseet för att uppnå ovanstående.

En grundidé är att möjligheter skall öppnas och utvecklas och risker skall minskas.

Området ska gärna även framöver vara öppet för allmänheten på allemansrättens villkor (under iakttagande av befintliga restriktioner).

Bygden och närliggande områden

Fritt plockat ur Krona, K. & Brandt N.-S. 1997 och andra källor:

Namnet Simpnäs syftar till den i havet rikligt förekommande simpan.

Under forntiden låg stora delar av Björkö –Arholma under vatten. Förmodligen liknade området någon av nutidens ytterskärgårdar och användes främst till jakt och fiske. Under medeltiden har människor bosatt sig på Björkö med sandstensbrytning som betydande inkomstkälla. Genom att i stor utsträckning frakta sandsten på egna kölar grundlades tidigt kunskapen inom såväl skeppsbyggeri och sjömanskap. Ett sandstenshuggeri fanns tidigt på Kolbotten vid Boffjärden (ungefär nuvarande båtplats) och på slutet av 1700-talet angavs Simpås som förnämsta utskeppningshamn för ställsten till masugnar i Roslagen. Av namnet att döma pågick också kolning på platsen och kolet skeppades också till masugnarna liksom ved till gruvorna. Annars var väl 75% av befolkningen sysselsatt inom jordbruk och fiske. Storskifte för fastställande av Simpås by's ägor sker 1761-1768. Simpåsklubb blir bemannad fyrplats 1869. Under senare delen av 1800-talet når segelsjöfarten sin höjdpunkt. Barkar, briggar och skonare från Björkötrakten byggs i många av öns vikar – så också vid Kolbotten. Invånarantalet i Björkö – Arholma når sitt högsta antal – 1200 personer – vid slutet av sjöfartsepoken, för att därefter minska stadigt. Björköborna återgår till självhushåll och jordbruk och fiske åter huvudnäringen. Mellan 1907 och 1923 bedrivs stenhuggeri för Stockholms stad på Stora Änklingen. Mellan 1919 och 1923 bryts byggnadssten vid Boffjärden. Nytt fyrstorn på Simpåsklubb byggs 1944 och är 16,5 m högt. Bostadshuset på fyrön rivs 1956 efter att inte ha använts på ett antal år. Pensionatet på 1950 – talet övergår med stigande välstånd över till fritidsepoken. Skolan hade som minst 11 elever, med 6-åringarna är antalet elever i slutet på 1900-talet uppe i 50. Antalet stadigt boende på Björkö-Arholma är ca 340.

Av ovanstående kan man sluta sig till att det för om 1700 – talet och en bit in på 1900-talet har varit livliga aktiviteter vid Boffjärden och Simpåshalvön. Skogen har fått ge virke till kolning och brännved mm och all tjänlig mark användes för jordbruk och bete. Hela västra sidan av halvön torde ha använts till slätter- och hagmarker och skogsbete – med betydligt färre träd än nu. På sand- / och lerhaltiga och även moränmarker fanns nog mest ängar, endast glesa bestånd av nyttiga träd och buskar såsom ask, ek, hassel hade fått växa upp och främjats.

Fastighetens (området) historik före 1975

De första två öarna inom området började komma upp ur havet i slutet på bronsåldern eller början av äldre järnåldern, någon gång mellan år 500 f Kr och tiden för Kristi födelse. Närmare fastlandet låg redan några andra skär som så småningom kom att bilda Björkö. Under tiden fram till vikingatiden växte de två öarna ihop till en ö och två nya kom upp. Då, omkring 1000 år e Kr torde Bergstugans klipphäll liksom ”Utkiken” norr om Strandstugan ha stupat rätt ner i havet. Strandvägen med intilliggande lägre områden torde fortfarande ha legat under vatten liksom de låga klipphällarna nedanför Strandstugan. Nuvarande strand- och lägre skogspartier på norra sidan med delar av Ekvägen låg under vatten. Klippan norr om Storstugan hade börjat sticka upp liksom höjden väster om infarten till området. Övriga delar var fortfarande en del av havet. Någon landförbindelse med andra delar av Björkö fanns inte – även Björkö bestod då av en mängd skär. Först framåt medeltiden började halvön få sina nuvarande konturer och havet började släppa ifrån sig bördig mark. Vattennivån ligger dock fortfarande 2,5 m över nuvarande nivå. På hållmarkerna växte då som nu främst tall som övergick till blåbärsgranskog i mera blockrik morän och på de mest låglänta marker spirade första generationen av lundartad lövskog med på bördigare marker inslag av uppspirande gran och på sandigare mark inslag av tall. Skogen på lågläntare marker hann dock inte utveckla sig förrän marken behövdes till slätter. Boskapen fick beta i skogen på mer blockrik mark. Enligt föregående avsnitt torde under 1800-talet i princip all mark väster om Storvägen, runt Storstugan och delar invid Ekvägen använts för slätter (jmf även benämningarna ”Boffjärdsängen” och ”Släängsudden”) och stor

del av marken mellan Ekvägen och Strandvägen och fram mot hållmarkerna vara betad hagmark med inslag av glest stående ask, ek, hassel för vindsydd, lövtäkt, nötter, virke mm eller betad gles skog med inslag av glest stående tall och gran. Barrskogen inkl. vindfällan och torrakor användes för kolning vid Kolbotten. De hamlade askarna, området äldre ekar och den grova granen och tallen vid Storstugan torde vara från den tiden, mer än 150 år gamla. En bit in på 1900-talet blev antalet munnar att mäta i närområdet färre och under 1930-talet började jordbruket mekaniseras. Tidigare för försörjningen nödvändig mark "blev över" men skogsbyte förekom nog fortfarande – då dök René Malaise upp och förvärvade fastigheten Norra Bofjärdsängen 1:1 år 1940 av Karin Mathilda Nordström. Storstugan lät han bygga samma år och de tre småstugorna 1959. Storstugan fick (samtidigt?) telefonförbindelse och småstugorna fick lokala telefonanslutningar till Storstugan. Området liksom andra delar av halvön började växa igen allteftersom bete upphörde, snart hade den i skydd av en första lövslygeneration framväxande och möjligen även planterad gran börjat konkurrera på allvar med lövet. Sedan tidigare fanns dock hållmarkstallskog, gles barrskog i mitten på området och en del fristående ekar, askar (tidigare hamlade för lövtäkt) och hasselbuskar. Undantag från den allmänna igenväxningen förekommer där den har förhindrats av naturen har hindrats som vid Strandstugans klippor, på hållmarkerna där förloppet går långsammare eller där hävd har skett som vid Storbbyggnadens äng.

Inledningen av ovanstående är fritt spånat med utgångspunkt från att landhöjningen för närvarande är ca 0,5 m på 100 år och att den har varit mer tidigare. På gröna kartan syns 5- och 10-meters linjerna, områdets högsta punkt bör alltså finnas ligga under 15 meter ö h.

Ytterligare studium av kart- och övrigt källmaterial tillsammans med en förfinad tolkning av spår i naturen bör kunna förtydliga bilden av områdets historik och användning. ett antal frågeställningar:

- Tidigare markägare och användning genom åren?
- Något om rysshärjningar eller så?
- Noggrannare uppgifter om landhöjningen i området.
- Vem har äldre eller nyare foton över området? och filmmaterial med Malaise?
- Exakta höjden på områdets högsta punkt och andra platser?

Stiftelsens historik före 1975

Stiftelsen fick lagfart 1975-02-26. Fastigheten Norra Bofjärdsängen 1:1 styckades sedan upp i 1:1-4, men sammanlades igen 1976 och fick då namnet 1:5 (*bakgrunden till denna manöver ej klar, men kan ha en koppling till planerad avverkning och eventuellt planerad försäljning av delar fastigheten?*).

Avverkning inom området skedde oktober – november 1975 (volym okänd) och gav en intäkt av 35.000:- Kr. Återväxten inom avverkningsområdet har fram till år 2000 skett enligt principen "fri utveckling". I slutet av 1980-talet och början på 1990-talet skedde en omfattande korrespondens och dialog med Skogsvårdsstyrelsen och Skogsstyrelsen som då inte accepterade detta. Skogsvårdsstyrelsens kom med råd och anvisningar 1988 om att slyröja och kompletteringsplanera på den tidigare avverkningsarean. Under samma tidsperiod liksom åren därefter skedde en kraftig ändring av myndigheternas syn om avkastning och skötsel av skogsbruk i allmänhet och skärgårdsskogen i synnerhet, jmf de Jong 1999 (Grönare skog) och broschyren "Skärgårds-skogens värden och skötsel". Det ändrade synsättet tillsammans med forskningsinsatser på området torde ha bidragit till att myndigheterna efter en besiktning under våren 1991 senare under hösten meddelar att "markområdet tills vidare kan undantas från skogsmarkbegreppet".

Stiftelsen har mellan 1982 tom 1990 delat ut stipendier på totalt 32.400 Kr. Stipendiefonden upplöstes 1993 och hela behållningen å 4000:- kr överfördes till reparationsfonden inför

genomgripande upprustning av byggnaderna. Sedan dess har mycket arbete (mycket ideellt!) och medel ägnats åt nödvändigt underhåll och större åtgärder på bebyggelsen som:

- Löpande underhåll såsom ut- och invändig målning.
- Storstugan och övriga stugor har kompletterats efterhand med gasol- och verktygsförråd.
- Onni och Marja Hippi utförde främst 1992/93 en genomgripande nödvändig upprustning av Storstugan liksom yttre trappa för att komma åt övervåningen.
- Vedboden förbättrades.
- Gemensam bastubyggnad byggdes 1993 och befintliga bryggor renoverades 1998/99.
- Stugornas öppna spisar har renoverats ca 1998/99.
- Kylskåp och gasolspisar byttes ca 1997. Samtidigt förbättrades gasolledningarnas installation.
- Brandsläckare byttes ut 1999 och kommer framöver att servas regelbundet.

Ett antal år framöver bör åtgärder på husen återgå till det mera normala och stipendieverksamheten bör kunna återupptas.

Områdesbeskrivning - dagsläge

Områdets storlek är ca 12 ha (ca 500*250m). Genom sitt läge på en halvö norr om Simpnäs by gränsar området i öster och delvis i norr mot Ålands hav samt i nordväst och speciellt i väster mot en skyddad vik. I söder gränsar området mot i huvudsak skogsmark. Området innehåller små värdefulla element som tillsammans bildar en omväxlande och artrik helhet.

Stranden

Östra stranden består av en sandvik, Gårviken, med inslag av tångvallar samt för övrigt av mer eller mindre gräsbevuxen sluttande terräng bestående av slipade klapperstenar och grus med inslag av havstorn, alar och annan strandskog. Norr därom vidtar ett område av låga släta klippvallar med olika stora fördjupningar inklusive en "lagun" som övergår i ett bergområde med sparsam vegetation men fortfarande i huvudsak runda släta hållar. Vid nordlig vind och större vågor liksom vid regn sker vattenpåfyllnad / byte i de naturliga fördjupningarna. Bergsområdet sluttar sedan brant ner åt nordväst och övergår längs norra stranden i en strandäng med grova rundade stenar och mindre klippvallar med en bord av i huvudsak allövskog. Närmare Bofjärden finns ett fuktigare område med kabbelekor som sedan åter övergår i ett klippvallparti och så småningom övergår till i huvudsak sandstrand mot Bofjärden.

Området innanför stranden med stugor och hus

Innanför östra stranden ligger Bergstugan på en hög klippvall och terrängen innanför utgörs av hållmarkstallskog med inslag av skvatram och lavklädda klippor. Norrut ligger Strandstugan i en sänka och omgiven av hållmarkstallskog. Nordväst på andra sidan berget ligger Ekstugan på en stor klippvall. Storstugan vetter mot väst med ängsmark ner mot Bofjärden. Närmast stranden växer enstaka alar, stranden rensas för regelbundet från uppväxande sly. Vid stranden finns en brygga samt en bastu. På området mellan vägen till Storstugan och stranden finns skog av lundkaraktär med bl a ett antal gamla askar och några ekar som allteftersom har kringvuxits av uppväxande granar. En akut insats för att friställa de större lövträden utfördes 1995-1997 av Rune Edvardsson.

Området i mitten

Vid infarten och längs vägen till Bergstugan växer mest över 100 år gamla granar med blåbärsris som undervegetation, vissa delar lite sumpigare. Övergår mot Bergstugans

HP 2009-9-30 11:49

Borttagen:

klipparter i hållmarkstallskog som sträcker sig bort mot Ekstugan. Övrigt låglänt område nordöst om vägen till Ekstugan avverkades hösten 1975 och har fram till 1999 haft fri utveckling. Grandungar, asp och björksly har växt upp och går åt nordöst över i ett område med hasselbuskar och några ekar innan hållmarkstallskogen tar vid. Här har granar som växer upp i ekar och hasselrensats bort vårvintern och senhösten 2000. Intill Ekvägen finns också hasselbuskar och några gamla askar och äldre aspar och ekar. En ask har blivit så inväxt att den har dött. Försiktig friställande av eken vid Ekstugan och några träd längs vägen inleddes hösten 1999 och fortsatte även under 2000 (utfördes liksom tidigare nämnda rensningar av E. & H. Bartsch). Viss gallring av uppväxande björksly hade redan påbörjats under andra halvan av 90-talet. Mellan Ekvägen och Störvägen finns i huvudsak drygt 100-årig blåbärs-granskog med mindre sumpskogområde och ett kärr.

Byggnader

På området finns en Huvudbyggnad med bastu vedbod och TC samt Bergstugan, Strandstugan och Ekstugan, vardera med TC och i vissa fall mindre vedbod/verktygsbod. El är ej framdragen och avses ej heller dras fram. Byggnaderna underhålls enligt styrelsens anvisningar. Byggnaderna är inte utrustade för vinterbruk, Storstugan och Ekstugan har dock hjälplig isolering så att de kan användas under en längre period av året. Öppen spis finns i samtliga byggnader (men öppna spisar värmer som bekant endast under den varma årstiden). Köksspisar finns i samtliga byggnader men används normalt inte för matlagning. Storstugan har ett rum med kamin.

Vägar

Till området leder en enskild grusväg som sköts av vägsamfällighet. Den är anlagd för varsam biltrafik av behöriga och även tyngre trafik som exempelvis för renhållning. Vägen avslutas vid en vändplan på områdets infart (med parkeringsförbud). Därefter finns inga egentliga vägar utan ett slags breda skogsstigar som leder till Storstugan och respektive stuga, de kallas i denna skrift för Störvägen, ekvägen och Strandvägen. Dessa består av två spår med mer eller mindre beväxt mittremsa och med ojämnheter och rötter. De är i regel framkomliga (ettans växel) i torr sommarväderlek för transport till och från husen i normala ej för lågt gående personbilar – men inte alltid i exempelvis blött eller halt väglag. De ska av naturliga skäl användas restriktivt. Bilar kan parkeras vid respektive hus eller exempelvis där vägen tar av till Ekstugan. Parkering får ej ske på vändplanen! Vid behov pålägges grus på vägarna.

Fauna och flora

Tidigare inventeringar avseende fåglar och ödlor, fjärilar och växter kompletterades genom ett projekt från Entomologiska föreningen i Stockholm främst avseende insekter under 1991. De förra har sammanfattats i listor eller rapporter av bl a Carl-Cedric Coulianos, Lars Imby och My Martinell & Lars-Åke Janzon. Den senare har sammanfattats av Hans Bartsch som också samlat allt material i pärm och i OH-sats i samband med föredrag för Riksmusei vänner 92-08-09. Jan Edelsjö och Aina Olsson har de senare åren regelbundet inventerat områdets flora och fågelfauna. Inventering av lavar och mossor saknas?!

En samlad förteckning över rödlistade arter och eljest speciellt intressant flora och fauna har påbörjats. Ett flertal rödlistade sjöfågelarter tillhör faunan. Området tycks även härbärgera en del insekter som annars förekommer i mer nordligare lägen och även andra sydligare arter som tycks ha sin nordgräns i denna del av skärgården. Orsaken i det förra fallet kan vara de kalla vårarna och i det senare fallet de varma höstarna.

Andelen döda och skadade träd ligger för närvarande långt under det som gäller för orörd skog och förekommer endast lokalt. En inventering avseende detta har påbörjats.

Skötselplan – principer för skog och natur

Kortsiktigt (flerårsskala)

- Gamla, skadade, döende eller döda träd rörs inte - detta för att främst främja mångfalden avseende lavar & mossor, insekter, spindlar mm och fåglar. I detta ändå måste ske av säkerhetsskäl mm begränsas nedtagningen i första hand till att grenverket tas ner men att högstam får stå kvar. Lågor som ligger i vägen kapas och flyttas undan så att de ej stör.
- Stora lövträd mm som idag växer igen genom uppskjutande granar friställs försiktigt och i etapper (för våldsam övergång kan vara skadlig i sig för trädet och för den till trädet knutna flora och fauna). *Nu delvis utfört.*
- Det samma gäller hasselbuskar. Friställes försiktigt. *Nu påbörjat.*
- Genomför gallring i främst uppväxande björk (där tidigare avverkning) för att skapa kraftigare träd. Görs med fördel i mjuka etapper - kan bli utmärkt virkesuttag till uppvärmning av stugorna, men även här skall död ved lämnas i största möjliga utsträckning. Aspen sägs självgallra sig – får se om begränsad hjälp behövs på traven!
Påbörjat.
- Relativt kraftig gallring av ett antal grandungar som ser ut att växa för tät och bidrar till steril undervegetation. Eftersträva här luckig ostädad skog med gott om död ved samt med röjda luckor där solen når ner till marken. *Bråttom!*
- Minska väsentligt på mängden gran främst väster om vägen till Storstugan. Även här eftersträvas luckig skog med öppna partier där återväxt med ask mm favoriseras. Avverkade träd lämnas men kan i viss utsträckning användas till bränsle för stugorna eller till kvalitetsvirke. *Större åtgärder bör genomföras under en 10-20 års period. Olika alternativ studeras vidare.*
- Fortsätta att sköta ången framför Storstugan som förut och behåll rimlig utsikt från övriga stugor.
- Grillning får endast göras på iordningställda platser vid stugorna. Eldning får endast ske vid Storstugans strand för att elda röjt sly. All övrig eldning utomhus förbjuds.

Långsiktigt (siktet kan vara flera hundra år)

- Verka för en diversifiering i naturliga trädslag med starkt inslag av lövträd såsom al, ask, asp och björk samt visst inslag av ek, hassel, rönn, sälg, mm. Minska andelen av framförallt yngre gran genom att gallra bort det mesta av uppväxande gran i lövskog. Låglänta lundmarksdelar mellan västra stranden och vägen till Storstugan bör innehålla främst lövskog – förslagsvis med stort inslag av ask.
- Rör ej hållmarkstallskogen och strandlövskog - den bör kunna sköta sig själv i stor utsträckning.
- Rör i princip ej heller större delen av den äldsta över 100 år gamla blåbärsgranskogen. Bli det för tätt så skapa luckor exv. genom ringbarkning av enstaka träd som sedan lämnas.
- Verka för kontinuerlig åldersstruktur från unga till gamla träd och i synnerhet en betydligt större andel gamla träd, hålträd etc. Verka för en betydligt större och mer naturlig andel (upp till 20%?) av främst död lövved i olika grovlekar och förmultningsstadier. Själv döda eller stormfällida barrträd lämnas i regel också. Ett undantag kan vara en del bortgallrade gröna granar som istället kan finna användning som kvalitetsvirke eller till bränsle för stugorna. Verka för gläntor och öppna skogspartier på många håll.
- Inga åtgärder vidtages avseende markens dränering, d v s låt det vara eller bli sumpigt där detta är naturligt - utom för att möjliggöra framkomlighet på befintliga skogsvägar.

- Verka för att gran längs skogsvägarna (granar vars rötter når vägarna så att granröta kan uppstå) - ersätt med tall eller löv.
- Sedan är det ju ingen nackdel att hålla öppet för att inom ramen för ovanstående ta ut visst högkvalitativt virke (enstaka selektivt utvalda träd t ex för att använda i samband med ersättningsbyggnation mm på området- ingen ytavverkning med stora skogsmaskiner.).
- Visst skogsbete av kreatur vore mycket positivt.

Detaljplanering och uppföljning av åtgärder och översyner av skötselplanen

- Påbörja inventering av skogsbestånd, trädslag, åldersstruktur, andel död ved mm samt dokumentera i skrift, på kartor och på foto. Ta vid behov fram mer preciserade åtgärdsplaner för aktuella delar av området – *påbörjat*
- Bokför och dokumentera genomförda åtgärder – *påbörjat*
- Följ upp att inriktningen blir den avsedda och se över skötselplanen vid behov.

Framåtblick

Landhöjningen sker vid Upplandskusten med ca 0,5 m på 100 år. Det innebär att Bofjärden kommer att krympa allteftersom och efter säg 600-800 år ha krympt väsentligt och blivit insjö. Under tiden kommer nordvästra strandlinjen att förskjutas säg hundra meter och östra strandlinjen ett par hundra meter österut. Nya klippållar och mer eller mindre bördig havsbotten kommer upp. Åt nordost händer som minst. Vattendjupet utanför skären Norrbådan och Ytterbådan utanför Simpnäsclubb är mer än 50 m, vilket motsvarar minst 10 000 år fortsatt landhöjning. *Eventuellt ta fram kartbild som visar bra vattenståndslinjer.*

Övrigt

I sammanhanget skall ej glömmas bort land och vatten i fastighetens närområde med sitt fisk- och fågelliv och övriga naturvärden.

Tack

Ett varmt tack till alla som har bidragit med råd och underlag till denna skrift, speciellt till Kristoffer Stighäll för värdefulla synpunkter m a på skötselplanen.

Litteratur och källor angående stiftelsen

Stiftelseformalia

- Malaise, E. & R. 1974. Gåvobrev för fastigheten Bofjärdsängen Norra 1¹ från december 1974 med tillhörande Stiftelseurkund och stadgar för René och Ebba Malaises stiftelse. Daterad Lidingö, december 1974.
- Stadgar för föreningen Riksmusei Vänner, 1993.
- Styrelseprotokoll över åren
- Protokoll från Simpnäsgruppens möten över åren

Viktigare korrespondens med myndigheter om återväxtåtgärder

- Skogsstyrelsen beslut att upphäva Skogsvårdsstyrelsens beslut, daterad 1991-08-26.
- Stiftelsens överklagande av Skogsvårdsstyrelsens beslut, daterad 1990-12-18
- Skogsvårdsstyrelsen föreläggande om återväxtåtgärder, daterad 1990-11-06
- Skogsvårdsstyrelsen råd och anvisningar om återväxtåtgärder, daterad 1988-08-19

Fauna & Flora

- Bartsch, H. 1992. OH-sats från Entomologiska Föreningen i Stockholms föredrag för Riksmusei vänner 92-09-08 "Insektsfaunan på Simpnäs fältstation". 8 s.
- Bartsch, H. in prep. Inventering av flugor och steklar på Simpnäs fältstation sedan 1991.

- Bartsch, H. 2000 etc. René och Ebba Malaises stiftelse. Beskrivning av delområden samt förslag på skötsel. *Handlingen hålls ajour med tanke på naturhändelser (vindfällan och angrepp av olika slag) samt genomförda åtgärder.*
- Coulianos, C-C. 1989. Redogörelse för användning av Stiftelsens område vid Simpnäs för undervisning vid Stockholms Universitet, juni 1989. Bilaga. Faunistiska observationer vid Simpnäs 10-14 juni 1989 under kurs i faunistik, BIO-GEO-linjen, Stockholm universitet. Stockholms Universitet, Zoologiska Institutionen. 9 s.
- Edelsjö, J. & Olsson, A. Fågelnoterar. in prep.
- Imby, L. 1990. Fjärilar noterade vid Simpnäs, Björkö, 12-19.8 1990, 4 sid.
- Martinell, M. & Janzon, L-Å. 1990? Dagfjärilar noterade på Simpnäshalvön
- Martinell, M. & Janzon, L-Å. 1991. Fåglar på Simpnäs. Artlista baserad främst på besök 1989-1991. 161 arter. 3 s.
- Martinell, M. & Janzon, L-Å. 1991. Växtinventering Simpnäs. 5 s.
- Olsson, A. Flora-inventeringar i närområdet. in prep.
- Dagböcker i resp. stuga över åren

Övrig litteratur

- Krona, K. (ordf. för projektet). 1996. Karta över Björkö-Arholma. Björkö-Arholmaortens intresseförening & Björkö-Arholma sjömannaförening.
- Krona, K. & Brandt N.-S. 1997. Kommentarer till karta över Björkö Arholma. Björkö-Arholmaortens intresseförening & Björkö-Arholma sjömannaförening. Ahnlund, H. 1996. Vedinsekter på en sömländsk aspstubbe. - Ent.Tidskr. 117:137-144.
- Antonsson, K. & Wadstein, M. 1991. Eklandskapet – en naturinventering av hagar och lövskogar i eklandskapet S. om Linköping. Länsstyrelsen i Östergötlands län. 496 s
- Brusewitz, G. et al. 1992. Vårt att se i Roslagens Natur. Bonniers. 160 s.
- Ehnström, B. 1998. I roten på en gammal stubbe. Media Express. 111 s.
- Eriksson, P. 1997. Ekologisk landskapsplanering i Vällenaområdet. Upplandsstiftelsen, rapport 5/1997. 110 s.
- Fredriksson, R. & Tjernberg, M. 1996. Upplands fåglar – fåglar, människor och landskap genom 300 år. Fåglar i Uppland, supplement 2. Uppsala. 576 s.
- Johansson, K-R. 1987. Skärgårdens växtvärld - Ostkust och västkust. Natur och Kultur. 224 s.
- Jong de, J., Larsson-Stern, M. Liedholm, H. 1999. Grönare skog. Skogsstyrelsens förlag. 208 s.
- Löfroth, M. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. 80 s.
- Norrtälje kommun. 1990. Rapport om naturinventering i Erkenområdet. Norrtälje kommun, Stadsbyggnadskontoret, planeringsavdelningen. 122 s.
- Samuelsson, J., Gustafsson L., Ingelög, T. 1994, dying and dead trees – a review of their importance for biodiversity. Swedish Threatened Species unit (ArtDatabanken). 109 s.
- Samuelsson, J. & Ingelög, T. 1996. Den levande och döda veden – bevarande och nyskapande i naturen. ArtDatabanken. 89s.
- Svensson, R., Glimskär, A. 1993. Våtmarkers värde för flora och fauna. Naturvårdsverket. 163 s.
- Jansson, M. Larsson, P. 1999. Arslåjan, Naturinventering av en kustnära barrskog. Norrtälje kommun, 40 s.

Broschyrer mm

- Grön skogsbruksplan. Skogsvårdsstyrelsen. Broschyr.
- Simpnäs. OH-sats från föredrag för Riksmusei Vänner 92-09-08, Hans Bartsch
- Skärgårdsskogens värden och skötsel (*Ny utgåva lär vara på gång*)

- Skogsstyrelsens faktablad, bl a Tallen, Granen, Aspen, Gransumpskogen, Östra Mellansverige, Strandskog, Hällmarkstallskogen, Eken.
- Film om Malaise vid hans sommarställe som visades på TV våren 2000.

Bilagor (*på sikt*)

- kopia av s. 3-4 ur Krona, K. & Brandt N.-S. 1997. Kommentarer till karta över Björkö Arholma. Björkö-Arholmaortens intresseförening & Björkö-Arholma sjömannaförening (*om de accepterar*)
- karta med benämningar
- karta visande områdets utsträckning för 1000 år sedan, nu och om säg 1000 år.
- Simpnäs fältstation – Rödlistade arter.